

«української школи» польського романтизму, зокрема поема «Pan Starosta Kaniowski» Александра Грози, поема «Kozak Sawa» Міхала Єзерського, оповідання «Noc Tarasowa» Зенона Фіша, «Historia Sawki», «Zarogóże» Юзефа Крашевського. Сторінки альманаху стали ареною успішної взаємодії культур і літератур, зокрема польські письменники презентували найновіші надбання тогочасної молодії української літератури у польських перекладах (наприклад, «Opowiadania Małorosjanina p. Pantaleona Kuleszy» у перекладі Ромуальда Подбереського). Віленські польськомовні альманахи середини XIX століття є чудовим прикладом співіснування різних культур (литовської також, проте цим аспектом варто зайнятися в окремому дослідженні) та взаємного зацікавлення своїми культурами і літературами тогочасними польськими, українськими, литовськими митцями. Народний український матеріал (пісенний, побутовий, звичасвий), який збирали, опрацювали, описали і переклали польські фольклористи, етнографи, збирачі старожитностей (Е. Ізопольський, А. Словіковський, М. Грабовський та ін.), без сумніву, є скарбницею знань про життя українського народу, його ментальність, характер.

Ключові слова: Віленські польськомовні альманахи, україніка, багатокультурність, видавнича діяльність.

Vida GRININKIENĖ

Nepriklausoma tyrėja

Незалежний дослідник

Simono Daukanto brolio Aleksandro pėdsakai Ukrainoje 1835-1841 metais

Istoriko Simono Daukanto brolis Aleksandras 1835 metais medicinos kandidato laipsniu baigęs Vilniaus medicinos-chirurgijos akademiją pradėjo dirbti Minsko karo ligoninėje. Apie 1839 metus jis buvo perkeltas į Chersoną ir Odesą, kur susipažino ir susidraugavo su Simono Konarskio organizacijos dalyviu, taip pat mediku Motiejumi Lovickiu, kuris 1840 metų pabaigoje Odesoje buvo suimtas. Radus jį susirašinėjina ir slapta atlikus kratą A. Daukanto nuomojamo viešbučio kambaryje Odesoje, jis buvo apklaustas ir po pirmojo bandymo nusižudyti įkalintas Chersono karo ligoninėje. Po ilgos ligos, pakartotinio pasikėsimo į savo gyvybę toje pat ligoninėje A. Daukantas 1841 m. rugsėjo 23 (spalio 5) d. mirė ir buvo įmestas į ligoninės rūšį. Šis tardymas pasiekė ir patį carą, todėl turėjo reikšmės ir tolesnei Simono Daukanto karjerai. Pranešime bus pirmą kartą pristatomi dokumentai ne tik iš Lietuvos, bet ir iš Odesos ir Chersono archyvų.

Raktažodžiai: Aleksanfras Daukantas, Chersonas, Motiejus Lovickis, mirtis.

Олексій ТРАЧУК

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Дискусія лінгвістів та істориків про гідроніми балтів і слов'ян Верхнього Подніпров'я

Праця В. Топорова та О. Трубачова «Лінгвістичний аналіз гідронімів Верхнього Подніпров'я» (1962) стала суперечливим етапом у вивченні топоніміки Білорусі. У 1968 р. білоруський географ і ономаст В. Жучкевич

виявив у цій роботі неточності, викликані найчастіше помилками в вихідному матеріалі. На погляд мовознавиці Р. Козлової (2000) вказана робота призвела до істотного перебільшення питомої ваги балтійських, фінно-угорських елементів у гідронімії східних слов'ян. Філологиня О. Карпенко (2003) відзначає, що в характеристиці Центрального Полісся, превалює слов'янська мовна архайка, тоді як іншомовні елементи, зокрема литовські, латвійські та естонські, становлять поодинокі вкраплення. Незважаючи на численні вторгнення в центральнополіський регіон іншомовних народів, останні не залишили помітних мовних слідів у гідронімії, що є очевидним свідченням їхнього нетривалого перебування на цій території. Лівобережжя Прип'яті та прилеглі до нього ділянки правого берега Дніпра «не містять балтської гідронімії», підкреслює історик І. Марзалюк (2016). Отже, відповідна територія практично повністю збігається з ареалом поширення слов'янських пам'яток мілоградської культури. У середині II тис. до н. е. праслов'янські племена, відзначають археологи С. Березанська та В. Отрощенко (1997), мали більш замкнене ядро та відкриті різним впливам периферію. Так, ядро праслов'ян можна пов'язати з племенами прип'ятського басейну, а як периферію можна розглядати споріднену тшинецькій комарівську культуру, сосницьку групу пам'яток, відкриті балтським впливам. За результатами досліджень автором (О. Трачук, 2022-2024) було встановлено, що праслов'яни племен сосницької, лебедівської культур і їх нащадки неври мілоградської та венеди зарубинецької культур кілька тисячоліть проживали поза межами литовських, латвійських та естонських впливів на одній і тій же території басейнів Прип'яті, Середнього та Верхнього Дніпра.

Ключові слова: племена праслов'ян, археологія, лінгвістика, литовська та латвійська гідронімія, картографія.

Ігор СМІРНОВ

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Інна ЧУЄВА

Запорізький національний університет

**Пошанований колегами, зневажаений владою
(професор Ольгерд Ейно́р)**

Ольгерд Леонардович Ейно́р (Ейно́ріс) прийшов у цей світ 26 травня 1908 р. у Полтаві. Уповодж 1925-1930 рр. навчався в Ленінградському державному університеті ім. Кірова (на географічному факультеті та ґрунтово-геологічному відділенні фізико-математичного факультету), в якому отримав й перший розряд із шахів та був неодноразовим чемпіоном цього закладу вищої освіти. У 1936 р. за сукупністю наукових робіт вчений отримав ступінь кандидата геолого-мінералогічних наук. 1950 р. на запрошення ректора Київського університету, доктор геолого-мінералогічних наук О. Ейно́р переїхав до Києва, де його було обрано професором і він очолив кафедру палеонтології і геології СРСР. Коло наукових інтересів О. Ейно́ра було надзвичайно широким: він студіював питання палеонтології, стратиграфії, палеогеографії та палеобіогеографії,